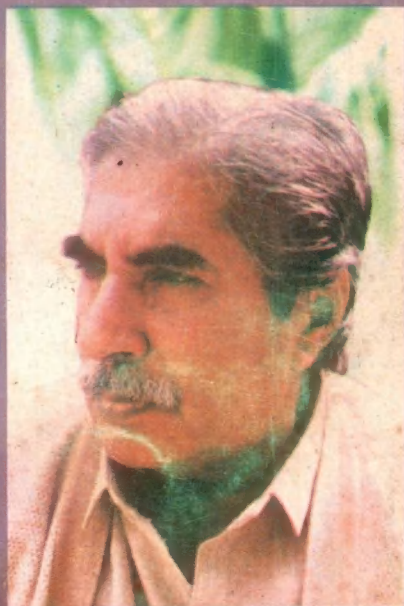

لکھنؤ کے لکھنؤ

شیخ ایاز

لڙيوسج لڪن ۾

شاعري

شيخ اياز

نيو فيلڊس پبليڪيشنس

ٽنڊو وولي محمد حيدرآباد سنڌ

۱۹۸۸ع

ناشر طرفان

شاعر شيخ اياز، ۱۹۷۵ع جي شروع کان حالتن جي زد
۾ رهيو، ۽ خادوش رهيو.

باز گشتم از سخن زيراڪه نيست
در سخن معني و در معني سخن (فيضي)

آن کان پنج سال اڳ، ۱۹۷۰ع ۾، ”ڪپر ٿو ڪُن ڪري“ جي تخليق کان پوءِ، ۱۹۷۴ع جي آخر تائين، هن منظوم سنڌي ڊراما ”ڀڳت سنگهه کسي ڦاسي“ ۽ هيءُ زير نظر شعري مجموعو ”اڙيو سچ لکن ۾“ اسان کي ڏنا. انهن پنجن سالن ۾ هن ”نيل ڪنٺ اور نيم ڪي ٻئي“ جي عنوان سان ڪيئي اعليٰ اردو گيت ۽ نظم به تخليق ڪيا، جي اڃا شايع ٿي نه سگهيا آهن. پر ان کان پوءِ گذريل پنج سال، هن جي شاعريءَ جي ”بيوفا سریت“ هن کان رٽل رهي ۽ اسين هن جي هر طرح جي شعري تخليق کان محروم رهياسين. هيءُ عرضو هن جو ڌيان، البت، پنهنجي سنڌي شعر جي پنجابي ۽ اردو ترجمن ڏانهن رهيو، جيڪي پوءِ ڪتابي صورت ۾ الڳ الڳ ”جو بيجل ني آڪيا“ (مترجم- احمد سليم) ۽ ”حلقه ميري زنجير کا“ (مترجم- فهميده رياض) جي نالن سان شايع ٿيا. هن عرصي ۾ هن ڪافي ڪجهه منصبي نوع جا مضمون به سنڌي، اردو ۽ انگريزيءَ ۾ لکيا ۽ ٻن ڪيئي تقريرون ڪيون، ۽، ان سڀ کان وڌيڪ تاريخي ناول لاءِ مواد به ڪٺو ڪيو، جو هاڻي وٽس زير تصنيف آهي. هن جي هنن پنجن سالن جي ان بي ڪيف جاکوڙ مان اسان جي لکڻي ۾ شايد ان ناول جي امڪان جي ليڪ ٿي آيل هجي— ۽ ان کي به اسين پنهنجي لاءِ وڏي هڪ نعمت شمار ڪنداسين.

هيءُ شعري مجموعو، ”لڙيو سچ لکن ۾“ جيئن اُن جي نالي مان پترو آهي ۽ پڻ اُن جي فهرست ۾ آيل وائين جي هر ابتدائي پد مان ڏسي سگهجي ٿو، شاعر جي انتهائي نراسائيءَ جي ڪينيت جو ترجمان آهي: باڪ نراسائيءَ کان وڌيڪ، بڙهندڙ کي، شايد، اُن جي ڪينيت ناخوشيءَ يا ناراضگي جي محسوس ٿئي. ناخوشي يا ناراضگو، شديد کان شديد، ايترو شديد، جو اُن کان وڌيڪ ڪنهن وصال جي تانگهه، ڪنهن تبديل جو آسنگ ۽ اُن وصال يا اُن تبديل لاءِ وڌيڪ ٻيءَ ڪنهن تيز آس جو اظهار شايد ئي ڪو ٿي سگهي.

”مون کي منهنجي جيئري ملڻو ناهن مور —

پڻءِ ڀاري، گهر ڏور ....

”پوءِ به، ڦٽان ڇانو آ پرين تنهنجو پور —

پڻءِ ڀاري، گهر ڏور ....“

(ص ۸۶)

اياز جي شعر جو هيءُ مجموعو هن جي وائين جو مجموعو آهي، ۽ سڄي سنڌي ادب ۾ شايد ۽ جديد سنڌي ادب ۾ يقينن هيءُ پهريون خالص وائين جو مجموعو آهي، جو شايع ٿي رهيو آهي. هن مجموعي ۾ جملي چاهٽ وائون آيل آهن — ۽ آميد آهي ته اسان جا ادب شناس ۽ نڪتہ سنج، محترم ۽ لائق بڙهندڙ ڏسندا ته اُن جي هر ڊڪ وائي ۽ هر وائيءَ جي هر هڪ مصرع هڪ روشن لڙهي آهي، جنهن ۾ معنيٰ ۽ جذبي جا موتي پوتل آهن.

دل هر قطره را گر برشگافي

برون آيد آزو صد بحر صافي (فيضي)

فهرست

- ۹ - ۱- ووزڙيندي مون وات....
- ۱۰ - ۲- ڪو به نه آيهر ڪٿي....
- ۱۱ - ۳- هو جي ڪالهه ٿڌي....
- ۱۳ - ۴- اڄ ته پڄهه ويا ٻوڪ....
- ۱۴ - ۵- موت ڪيا سڀ مات....
- ۱۵ - ۶- ڪاريهر جو پڪ....
- ۱۶ - ۷- توڙي ٻوٽيه ڌر....
- ۱۸ - ۸- مڙيون مالهڻيون....
- ۱۹ - ۹- ڪٿا رات ڪٿل....
- ۲۱ - ۱۰- پيهر! ڪهڙو پٽ؟....
- ۲۲ - ۱۱- ناهي موت ميار....
- ۲۴ - ۱۲- ڪارونجهر تي ڪاري رات....
- ۲۵ - ۱۳- هو جي سيڻ ڪيام....
- ۲۶ - ۱۴- ڪئن ڪو ڪوڪاري....
- ۲۸ - ۱۵- لئون لال، لينر....
- ۲۹ - ۱۶- آڏر پڪيٽڙا يار....
- ۳۰ - ۱۷- ويلو وچ ڪيوم....
- ۳۱ - ۱۸- رگ ڏنائون رات....
- ۳۳ - ۱۹- ٿرتي! ڪوئي دان؟....
- ۳۴ - ۲۰- ڏينهن ته آهي ڏنڊ....
- ۳۵ - ۲۱- جيڏيون جنهن ويرا....
- ۳۶ - ۲۲- سارهر سڀ چمار....
- ۳۷ - ۲۳- آڇ، آڇ، گهڙوري، گهاء!....
- ۳۸ - ۲۴- واري، پنهنجو پاڻ....
- ۴۰ - ۲۵- ڪيچ وٺن ڪونجون....
- ۴۱ - ۲۶- بر، نه سي ٻوتا....
- ۴۲ - ۲۷- تون ئي ناه ملير....
- ۴۳ - ۲۸- جان جان جيان آنء....
- ۴۴ - ۲۹- مڪي چار چتن....
- ۴۶ - ۳۰- جيڏيون شال جين....
- ۴۷ - ۳۱- تون ته وسين بي پار....
- ۴۹ - ۳۲- آء سدا بي پار....
- ۵۰ - ۳۳- پيچ پنيء پيچ- گهڙ....

- ۲۴- آرټ نه اوبیښه آن! ....
 ۵۱
 ۳۵- ساوک روت م سانورا! ....
 ۵۲
 ۳۶- توکان سوا میندرا! ....
 ۵۳
 ۳۷- هی! جا دؤنرن ذات ....
 ۵۴
 ۳۸- چارین پر چایون ....
 ۵۵
 ۳۹- لئن! لئن! نکتي لات ....
 ۵۶
 ۴۰- مټي تن مچن ....
 ۵۷
 ۴۱- رتو رنو رات ....
 ۵۹
 ۴۲- جبل جاژ وڌاء ....
 ۶۰
 ۴۳- جر!- ڏینا جهه مکن ....
 ۶۱
 ۴۴- توکي کهڙي کل! ....
 ۶۲
 ۴۵- پیچ پني! پوتار ....
 ۶۵
 ۴۶- ساجهر توڙي سنجهر ....
 ۶۷
 ۴۷- جي! جهه پایو آپ ....
 ۶۸
 ۴۸- نیٺ ته بادل برسپا ....
 ۶۹
 ۴۹- چن چن کن ٿا چن! ....
 ۷۰
 ۵۰- وچون وجهي ور! ....
 ۷۲
 ۵۱- اکيون اکین ساڻ ....
 ۷۳
 ۵۲- آر آکاري کیر! ....
 ۷۴
 ۵۳- رتا مولهم مٿن ....
 ۷۵
 ۵۴- ٻڌي! تٺ نه آج ....
 ۷۶
 ۵۵- کام نه کهری مار ....
 ۷۷
 ۵۶- جهه ٻین آڱارین کیسین سیکیان ڏنڙا! ...
 ۷۸
 ۵۷- سانجهي! سج ٻڏو ....
 ۷۹
 ۵۸- کٽي رات پٽي! ....
 ۸۰
 ۵۹- واکا کري واء! ....
 ۸۱
 ۶۰- هی! تنهنجي یاري ....
 ۸۲
 ۶۱- او شل هوت اچن! ....
 ۸۳
 ۶۲- تنهنجي! جوڙ جهلک ....
 ۸۴
 ۶۳- آڏر، آڙي او کنگ! ....
 ۸۵
 ۶۴- پڻ! یاري، گهر ڏور ....
 ۸۶
 ۶۵- کل! کٽوري! جیئن ....
 ۸۷
 ۶۶- ککر! جهڙ کارو ....
 ۸۸

لڙيو لڄ لکن ۾ راسيون رٿائين
هون ڪي هاريان هن اديون اوندا هي ڪري
— شاه

ماضي ۽ مستقبل جي نالي .....

وايئون

○

ووڙيندي سون وات

لڙو سج لکن ۾ .

چپر منجه چپي ويا، اوئين اوچا ڳاٽ -

لڙو سج لکن ۾ .

ڪيڏو اهڪو پنڌ هو، نه ڪا چانو نه ڇاٽ -

لڙو سج لکن ۾ .

اوندا هيءَ اوجھرو، رھتو جيئڻ جاٽ -

لڙو سج لکن ۾ .

○

ڪوبه نه آيس ڪي

اونسي تن جي آڏي-

چپر ڪالهه چڙي ويا

ور ور ڏيندم ڪيترا

اونسي ڳوٺي وڌا

چپر ڪالهه چڙي ويا

آءُ، اهيئي ڏاکڻا،

هو جي ڏونگر ڏي-

چپر ڪالهه چڙي ويا

هُو جِي ڪاله تڏي
چَپَر مَنجھ چڏي
ڪُھ ڄاڻان ڪاڏي ويا !

هءِ ، ويا هُو قافلا
ڪهڙيءَ لوءِ لڏي !
ڪُھ ڄاڻان ڪاڏي ويا !

آڌر اوڙي نِجھِرا
آڏيءَ رات آڏي
ڪُھ ڄاڻان ڪاڏي ويا !

جن جا پيرا پُوجيا
مُنهنجي جيءَ جڏي
ڪُھ ڄاڻان ڪاڏي ويا !

واڪا واڪا واءِ مان
تِي اُجُ سِيءَ سڏي
ڪُھ ڄاڻان ڪاڏي ويا !

ڳوڙها روڪي ڳوليان
جبل، جاءِ ته ڏي!
ڪه ڄاڻان ڪاڏي ويا!

○

اُڄ تہ بجهي ويا ٻوڪَ

اوندھ اندوڪار ۾

راھو* جن رڙڪي پيو

ڪر مان ڪڍي ڪوڪَ

اوندھ اندوڪار ۾

ڪيچڙ ۾ ڪي-ڙا لڳا

سڀ کان سڳرُ ٿوڪَ

اوندھ اندوڪار ۾

آپري ايندو اوچتو

نيٺ تہ نيزي نوڪَ

اوندھ اندوڪار ۾

— — —

* راھو = هندو ديومالا جو ھڪ دئيت، جو سج ۽ چنڊ کي رڙڪي ويندو آھي۔

○

موتَ ڪيا سڀُ ماتِ

هُوندا ڪير حياتِ -

ڪيئن ڪيان ڪاڏي وڃان؟

تارَن پُنءِ سان ٿي چڪي

نيچُ نگر جي راتِ -

ڪيئن ڪيان ڪاڏي وڃان؟

ڪيسين سُپنا سڄُ جا

واٽي سانڍي واتِ |

ڪيئن ڪيان ڪاڏي وڃان؟

اوندھ اندوڪارِ ۾

آءُ، ڏکوئي ذاتِ -

ڪيئن ڪيان ڪاڏي وڃان؟

○

ڪاريهر جو پڪُ

ڏکي ننبَ ڏهاڳَ جي

چنڊَ پٽِيهِي عَاجَ جي

ڪل ڪل پوڙهو ڪُڪُ.

ڏکي ننبَ ڏهاڳَ جي

وهُ ساگر ۾ ويو ٻڏي

چن تہ سُهائو پڪُ.

ڏکي ننبَ ڏهاڳَ جي

رات گهري راڪاسِ جان

ننبَ نِـدوري بڪُ.

ڏکي ننبَ ڏهاڳَ جي

—●—

○

توڙي ٻوٽيءَ ڌر،

ننڊَ اچي ٿي ڪاٺَ ٿي!

ڳورا چپرَ پيارَ جا

پڪيءَ گهاٽلَ پر،

ننڊَ اچي ٿي ڪاٺَ ٿي!

ٻويان پاڇا رات جا

ڪاريهرَ جا ڪر،

ننڊَ اچي ٿي ڪاٺَ ٿي!

آفا هي آبي وڌ جو

ڀيرو، اُن جي ڀر،

ننڊَ اچي ٿي ڪاٺَ ٿي!

اورانهين جا آئسنا
 ڏورانهين جا ڏر،
 نند اچي ئي ڪانه ٿي!

سُپنا منهنجي ساهه جا
 ڪنهن کي تنهنجي ڪرا
 نند اچي ئي ڪانه ٿي!

○

مَيُونُ مَالِهِيُونُ

سکا موتئي گجرا

آيا دِينَهَن دُهاڳَ جا

چوڻيون چڱَ ٿيون،

سُکا موتئي گجرا

نوڙي ڪيڏيون نندڙيون

چوڏينهَن چنڊَ نيُون!

سُکا موتئي گجرا

ڪُھ جاڻون ايندا ڪڏهن،

ڪيسين جاڙَ جيون!

سُکا موتئي گجرا

ڪُنا رات ڪَلالَ،

ميڙو ٺاهي مڏُ تي

رات نه ڀاڪر پيار جي

چنڊُ نه ڪنهن جي ڍالَ !

ميڙو ٺاهي مڏُ تي

پيئڻ کي پوئو ڪيو

جيئڻ جي جنجالَ،

ميڙو ٺاهي مڏُ تي

مٿان مٿن هٿڙا

سيڪي ٿيا سالَ،

ميڙو ٺاهي مڏُ تي

وَرَنَهَ وَلَهَ وَهَانِيَا
 سُوژْهَ مَائِيءَ لَالِ
 ميٽرو ناهي مَدُّ تي

بِهَ بَهَ كَن تَابَاتِ ۾
 هاڻي چورَ چَنَدَالِ
 ميٽرو ناهي مَدُّ تي .

○

پينر! ڪهڙو پٽ؟
چنبد رکيبيءَ رت۔

مون کي گيت نه آڻڙي

راوڻ جهڙيءَ رات ۾
ڪنهن کي سڀتا ست؟

مون کي گيت نه آڻڙي

ڪهڙو ڪينر کي ڏيان
آڏيءَ جو آڻت؟

مون کي گيت نه آڻڙي

پڙ ڪاڀان ڪنهن باهه سان
پنهنجو تارونءَ تٽ!

مون کي گيت نه آڻڙي

ناهِي مَوْتُ مَيَّارَ

ووءِ ميان، وو، وو ميان!

صَلِيبَن جِي سَاهُونُ

ڪِيڏِي آه قطار!

ووءِ ميان، وو، وو ميان!

لُريءَ ۾ لڙڪن پيا

ڪَنڌَ نَوَايل يار،

ووءِ ميان، وو، وو ميان!

آهَن آڏُ ڦَلارَ ۾

ڪِيڏا ڪپيل ڌار!

ووءِ ميان، وو، وو ميان!

لالُ لهوءَ ۾ لُونڊڙيون

ڪِيڏا ڪِرَ ڪِپار!

ووه ميان، وو، وو ميان!

آگهو ميان اڪيون
پوي جئن نه پچارا!
ووءِ ميان، وو، وو ميان!

سانڀي رکو ساهه ۾
پنهنجا قول قرار!
ووءِ ميان، وو، وو ميان!

○

ڪارونجهر تي ڪاري رات -

اونداهو آڪاسُ مٿان، ڪنهن ٿاري ناهي تات !

ڪاٺي پَکُ پُڪار نه آئي، لُڙ لُڙ ڳولي لات !

ڪالهه ڏناسين ڏيئا ڏيئا، مور ٿيا جي مات .

شال وري ڪا ڪوڪ ڪٽاري، چيري چپ چپات !

○

هوُ جي سينَ ڪيام

ڪهڙيءَ واٽَ وِيام؟

آءُ ته پُٺس پَنڌَ !

جاگي جاگي، جيئڙي

ڪا جا جُهپُ لڳام

آءُ ته پُٺس پَنڌَ !

ڪُھ جاڻان هن ڪوہ ۾

پُنھونءَ سڏُ سڻيام !

آءُ ته پُٺس پَنڌَ !

هت هت هوت ۾ وڃ جا

پرجهي پيرَ ڪنڀام،

آءُ ته پُٺس پَنڌَ !

دُورِي هن جي ديسَ جي

سوچي نيڻَ پَنام،

آءُ ته پُٺس پَنڌَ !

ڪٽن ڪو ڪوڪاري -

مڙني ماڻ اچي وئي
 ڏنوليون ڏڱ چڙي ويا، ڪٽ به ٿي ٻاري -
 مڙني ماڻ اچي وئي
 آهي ڏوڙ ڏسائ ٿي، هر ڪنهن اوتاري -
 مڙني ماڻ اچي وئي
 واکي وس چڙي ڏنو، نيري ٺاڪاري -
 مڙني ماڻ اچي وئي
 هيل ته ساڻو پڻ پي، ڪونه چڙيو ٻاري!
 مڙني ماڻ اچي وئي
 آهي ڪاڻي چٽنگ جا ٻارڻ ڪي ٻاري؟
 مڙني ماڻ اچي وئي
 آهي ڪو ڪوهيار جو ڏونگر ڪي ڌاري؟
 مڙني ماڻ اچي وئي

دُٻڻ جڻن تڌڪي پيو، ڪيرُ گهري گاري؟

مڙني ماڻ اچي وئي

چيون ڪيهرُ ڪرُ ٿيون، چيلهه ڀڳي چاري-

مڙني ماڻ اچي وئي

جڻُ ڪا ڏاڻڻ ڏيهه ڪي پيئي ڏهڪاري-

مڙني ماڻ اچي وئي

هيءُ وسِيهرُ وهُ نئين، ماري يا ڪاري-

مڙني ماڻ اچي وئي

چونہ چڏين ٿو تون به اڄ وائيءَ کي واري!

مڙني ماڻ اچي وئي

لَقُونُ لال ليار،

ڪيرُ چُميندو چاهه مان؟

گولي لين ڪونه ٿا، ڪلهي ڪوڏيا يار.

جوئي جڳ جي او ميان ڪهڙي سارِ وسارِ!

توڙي ڏونگرَ ڏاکڙا، پندَ، پراهان پارَ،

ڏاهي ڏک ڏه آڏُڙيا ويڳاڻا ويچارَ،

مان ۽ سُنهنجو پندڙو، ٻي ڪنهن ڪوهه ميارِ!

اُڏر پڪيئڙا يارَ

پُنا ٻولڻ ڏينهڙا

ڪيئ ڪيڙيءَ اوڪ سان اندر جي آڀتار!

اُڀري اُتر وڃُ جان ٻوليئ ٻولڻهار!

تَلُ ترايون چمڪيون وُٺا مينگهه ملارَ

ڪيڏا وڏَ وجهي وئي تنهنجي ڪنڪ ڪٽار!

سارو توتِي موهيا ڍاڻِي ڍنگهرن ڍارَ

چوڻِي-چنٽا تِي ڪُٺا وڳر جا ويچارَ

رِيَت نياڻِي رَتِ سان تنهنجي آپ اُڏارَ

مرندي تائين مُند کان پلي تو نه پُڪارَ

پُنا ٻولڻ ڏينهڙا، اُڏر پڪيئڙا يار!

○

ويلو وِچَ ڪيوم

پنڌُ پرينءَ جو ڀرتي ٿي ويو

ڪوهه اڳي کان اوچاڻي ويا

ڪهه ۾ سڄُ ٻڌوم،

پنڌُ پرينءَ جو ڀرتي ٿي ويو

ڏونگر ڏاڍِ اڳي کان اڳرا

جنن جنن ڏيلُ ڏريوم،

پنڌُ پرينءَ جو ڀرتي ٿي ويو

پٿر مان پڙلاءِ ته آيو

ڇا ڪنهن سڌُ ٻڌوم!

پنڌُ پرينءَ جو ڀرتي ٿي ويو

○

رڱُ ڏنائون راتِ،
وھاڻيءَ پرياتِ،

ڪٽي ڪُنپُ ڇڏي ويا

ڪُهنا پاڻي ڪاڻيون
مورڻيون ڪن ماتِ۔

ڪٽي ڪُنپُ ڇڏي ويا

اوچڻ وڻ ولات جا
تاجي ڏيهي ذاتِ۔

ڪٽي ڪُنپُ ڇڏي ويا

واڻي لالُ لپس جي
ڪهر ڪهر وڻيءَ واتِ۔

ڪٽي ڪُنپُ ڇڏي ويا

جاگي ساريون راتڙيون
جرگي جن جي ذات

کٽي کٽي چڙي ويا

○

ڌرتي! ڪوٺي دان؟

مون کان گيتَ رُسي ويا

ڪڍندي ڏينهن لڳي ويا

ڪُڪَ منجهاران کان.

مون کان گيتَ رُسي ويا

وَر وَر پُٺي پاهِراڻ

سوٽي ويو مهمان.

مون کان گيتَ رُسي ويا

گوندَر گينواري چڙي

منهنجي سُرَت سِجان.

مون کان گيتَ رُسي ويا

ڪنهن کي آءُ پٿاڻيان

آندَر جو ارمان!

مون کان گيتَ رُسي ويا

○

ڏينهن ته آهي ڏنڊُ،

مان ۽ جيئڻ ڄنڊُ،

تو بن رات نه آئڙي

مرڪي بينو مون مٿان

تولڻ ٿاڻي چنڊُ،

تو بن رات نه آئڙي

ڪيسين هر هر هيڪلو

ماڻهو گهوري منڊُ،

تو بن رات نه آئڙي

جي تون سرچين ساڄڻان

گهوريان آ ۽ گهمندُ،

تو بن رات نه آئڙي

جيڏيون! جنهن ويرا
 واء لٽيا پيرا،
 مان ڪئن جيئنديس جت ري!

توڙي ڏونگر چوٽ تي
 ڏاڳهن جا ڏيرا،
 مان ڪئن جيئنديس جت ري!

پت لڳي ٿو پت جان،
 ڪهڙا ڪانڊيرا!
 مان ڪئن جيئنديس جت ري!

پينرا هن پنيور جا
 ماڻهو سڀ ميرا،
 مان ڪئن جيئنديس جت ري!

ساريم سڀ ڄمار
پرت وندن جا پار،
ڏٺي لهندم ڏکڙا

اکڙين جهڙ جهمي پيا،
آڏي مندر ملار،
ڏٺي لهندم ڏکڙا

ڏورانهين ۾ ڏيئڙا
سانگيئون جي سار،
ڏٺي لهندم ڏکڙا

ڌاريا ٿي جيڪي ٿيا
مون کان مٿي ڌار،
ڏٺي لهندم ڏکڙا

○

آڇ، آڇ گهوري گهاءَ!

تو بن چين نه آڻيو

چيري چندن ڪاٺ جئن

مون کي آڇ مھڪاه!

تو بن چين نه آڻيو

ڪيري وڃ وجود تي

جر ۾ سڀ جرڪاه!

تو بن چين نه آڻيو

آڙيءَ رات آڱار تي

منهنجا آنگ ڏچاه!

تو بن چين نه آڻيو

ڪيسين ساز ستا رهن

گهاءَ، وري آڇ گهاءَ!

تو بن چين نه آڻيو

○

واري پنهنجو پاڻ،

آءُ آسُرُ ٿي گيت ۾!

ڪَرمَنڊُلُ ۽ ڪينرو

سانپ نه پيئي ساڻ،

آءُ آسُرُ ٿي گيت ۾!

راڳ رڳو گهرُ پاڳ کان،

جرُئي سيڪجهه ڄاڻ،

آءُ آسُرُ ٿي گيت ۾!

جهرس تارا جيءَ ۾

ڏسنگو جيئن نساڻ،

آءُ آسُرُ ٿي گيت ۾!

تو لڻ پيو سڀ ڪارِٿي

مدائيءَ جو ساڻ،

آءُ آسُرُ ٿي گيت ۾!

سَنَسو ساڪَ کُساڪَ جو
 اِيائِن اُھِچاڻُ،
 آءُ آمُرُ ٿِي گيت ۾ !

○

کـيـچَ وَئـنَ کـوـنـجـوـنَ -

شام لٽي آهي

واريءَ سنجھ وڃائيا تنهنجا پيرا مون -

شام لٽي آهي

آءُ آئين ٿي پنڌ ۾ توڙي پير پتون -

شام لٽي آهي

اڳريون آهن اڳ کان ڏونگر ڏاڍايون -

شام لٽي آهي

ڪپڙو ڏور لڳين، پيو ويجهو هوندين تون !

شام لٽي آهي

○

ٻرڻ نه سڀي ٻوٽا، وڃو، وڃو هوتا،
 مان ۽ پاڙو ڀرت جو!
 مون هي ميرا ڪپڙا عمر سڄي ڏوٽا،
 مان ۽ پاڙو ڀرت جو!
 آڄ به آوڻا ڪالهه جئن چنڊون ۽ چوٽا،
 مان ۽ پاڙو ڀرت جو!
 ڪيڏا آيا ڪيچ مان ڪر ڪاهي ڪوٽا!
 مان ۽ پاڙو ڀرت جو!

○

تُونُ ئِي نَانَه مَلِيرُ

آءُ أَهَائِي مَارْئِي!

دَوُئِي وَهُ تِي واريو پنهنجو پاڪ پَنِيرُ،

آءُ أَهَائِي مَارْئِي!

آه اُچايل اڳ، جيان مُنهنجو ساهُ سَرِيرُ،

آءُ أَهَائِي مَارْئِي!

هَاءُ، اُپاڳِي ماءُ تُو ڪاريو پنهنجو ڪِيرُ،

آءُ أَهَائِي مَارْئِي!

اوڳِي! تون ڇا اُگهندينءُ مُنهنجي نِيٿان نِيرُ!

آءُ أَهَائِي مَارْئِي!

○

جانَ جانَ جيانَ آنءِ
 تانَ تانَ تنهنجو نانءِ
 مون کان سور نہ وسري۔

ڏاڍا تڻا ڏينھڙا
 لات نہ لنوي کانءِ !

واجه نہ وجهي اوڀرو
 ٽوٽي هڪي هانءِ !

ٿرُ ڪُڇاڙو تو بنان !
 مون ڪهڙو ٿرُ ٿانءِ !

ڏات به تو بن ڏنءِ ڏنو
 ڏانءِ نہ آيو ڏانءِ !

تو بن آنءِ نہ آنءِ
 ساجن ! تنهنجو نانءِ

مون کان سور نہ وسري۔

مَڪِي چارَ چَتَن
جِي جان تَن جَتَن

ساريان پئي سَگَ کي
او شل! اچن اوچتو
واري واڳو وطن،
جِي جان تَن جَتَن

ساريان پئي سَگَ کي
ڏونگر منجه ڏکوئيو
ڏاڍو ڏيهن ڏتَن،
جِي جان تَن جَتَن

ساريان پئي سَگَ کي
پُٺن ۾ ڀٽڪائيو
تَن جي پار پَتَن،
جِي جان تَن جَتَن

ساريان پئي سَگَ کي

تانگهہ آنهن جي تانگهيان
 تاتِ آنهن جي تن،
 جيڃان تن جتن
 ساريان پئي سڱ کي

جيڏي-ون شال جيئن

پرديسي پانڌيٽڙا!

سونارن جئن سنڌيو، روحن ريھ ڏين،

پرديسي پانڌيٽڙا!

اڪيون جن لاءِ آليون ڪيو جھڙ جھمن،

پرديسي پانڌيٽڙا!

اڪيون آت اڪنديون، جن جي سونھن سڪن،

پرديسي پانڌيٽڙا!

منئون سور نه وسريا، سھسين سال ٿين،

پرديسي پانڌيٽڙا!

ڪھ ڄاڻان ايندا ڪڏھن واري واڳ وطن،

پرديسي پانڌيٽڙا!

ڪھ ڄاڻان ڪنھن رت ۾ سون سان ميڙو ڪن،

پرديسي پانڌيٽڙا!

تُون تہ وسين پي پار، مون
ڏينهن نه آلهي ڏم سان

ڀڪون سامهون سير جي
ڀڄن ڪونه ڀٽار، مون
ڏينهن نه آلهي ڏم سان

پرکين ٿو مون کي ميان
ويهي پاڻ ڀرار! مون
ڏينهن نه آلهي ڏم سان

روز جڳائڻ جيءَ کي
واڳيتيل ويچار، مون
ڏينهن نه آلهي ڏم سان

آپ - ڪڀي اوڙاه جا
ڀرن ڪن ڪپار، مون
ڏينهن نه آلهي ڏم سان

دار به هوندي، آنه تون
مون كان مور نه دار، مون
ڏينهن نه الهي ڏم سان

آءِ سدا ٻي پارا!

سُهڻيءَ سوچيو سير ۾

جُلي جاجي آڻيا - ها، پر ڪير ڪُنوار!

سُهڻيءَ سوچيو سير ۾

لڪي منهنجي ليک ۾ آهي لوڪ ميار،

سُهڻيءَ سوچيو سير ۾

ڪُن ڪپيندي ڪير ٻي، اونو ڪنهن اورار؟

سُهڻيءَ سوچيو سير ۾

وَر ورڙيتيون ڪيتريون ڪا ڪا ٿري تار،

سُهڻيءَ سوچيو سير ۾

تُون ئي منهنجو آڇيو، مان ئي تو آڌار،

سُهڻيءَ سوچيو سير ۾

○

پيچ پنيءَ پيچ گهڙ -

پويان پاڇا رات جا

ڪيڙي ڪاري رات آ

ڪيڙي لنبي ڪڙ!

پويان پاڇا رات جا

اونده، اتر واءِ ۾

پاڻيءَ تي پَن - جهڙ -

پويان پاڇا رات جا

مان ۾ پنهنجو پيڇرو

وڪڙ نه ڄاڻي وڙ -

پويان پاڇا رات جا

آرٽِ نہ اوبیہء اُنْ

اُجُ چا کان کاپائتِي؟

چرخو چو هُن چُپَ آ؟ اگڻ اِيڏي سُنْ!

ڪالھو ڪيون ڪاپائتيون ڳر ڪايون ڪنهن ڪُنْ!

ويھُ نہ ونگيءَ ڏکُ سان، چپن لائي چُنْ.

ساوڪ رُت ۾ سانورا هيل نه آئين تون ،

آيا سرءُ ڏينهڙا

هنج اڏاڏا، سر سُڪا، ڪُڇاڙيون ڪوٽيون!

آيا سرءُ ڏينهڙا

آهن اتر واءِ جون آڻڻ ۾ اوتون ،

آيا سرءُ ڏينهڙا

مان ۽ آرت آباڻڪا، چار جڏيون جيڏيون!

آيا سرءُ ڏينهڙا

تو کان سوا ميندرا پي ڪنهن کي چاهيان؟

آءُ ته منهن مُرڪي ڪٿان !

ڪيسين ٻاري ڏيئڙا سنجهي ڪر ساهيان؟

آءُ ته منهن مُرڪي ڪٿان !

مون جي مُگرا پاڏ ۾ ڪنهن سان وراهيان؟

آءُ ته منهن مُرڪي ڪٿان !

ڪيسين ساريءَ لوءِ سان لاڳاپا لاهيان؟

آءُ ته منهن مُرڪي ڪٿان !

جُنياري ٿي جڳڻ ۾ ڪيسين نباهيان؟

آءُ ته منهن مُرڪي ڪٿان !

تو ايندي مان آهيان، تون ناهين، ناهيان،

آءُ ته منهن مُرڪي ڪٿان !

هيءَ جا ڏوڏرن ذات،

لوئڙيارن لات،

منهنجي مُلڪ ملير جي!

روڪي روڪيان ڪيترو

وائي آڏي وات،

منهنجي مُلڪ ملير جي!

سون سريڪا سج جا

سُپنا ساري رات،

منهنجي مُلڪ ملير جي!

گوندجي منهنجي گيت مان

پتري ٿي پريات

منهنجي مُلڪ ملير جي!

○

چارين ڀر چايون
پنهنجنون پرايون
ڳالهه مڙيوئي هڪڙي

هرڪو هرڪنهن جا وڻي
ڳٽ ڳچيءَ پايون،
ڳالهه مڙيوئي هڪڙي

ڳالهه ته آهي وڏي جي
ڇا به هجن وايون!
ڳالهه مڙيوئي هڪڙي

هيئن هيٺاين مٿان
ڏاڍن ڏاڍايون،
ڳالهه مڙيوئي هڪڙي

تنهنجا ڳوڙها مون رڻا
توڪي ڳر لايون،
ڳالهه مڙيوئي هڪڙي

○

لُنْءَ لُنْءَ نَكْتِي لَاتَ

ڪُونجُون ڪُڻڪيون روھ ۾

جهرمر جوت پري پئي

آئي چپر چاٽ،

ڪُونجُون ڪُڻڪيون روھ ۾

جرڪي پئي جي ۾

وانگيئڙن جي واٽ،

ڪُونجُون ڪُڻڪيون روھ ۾

ڏورانهين جي ڏاه سان

اڀريا اوچا گھاٽ،

ڪُونجُون ڪُڻڪيون روھ ۾

مارگ ۾ مرڪن پيا

لڪئي ساڻ للات،

ڪُونجُون ڪُڻڪيون روھ ۾

○

مٽي ٿن مڇن
 او شل ڪنڌ نڇن
 او شل جرڪي جندڙي!

ڪيڙي ڪان ڪان ڪوڙجي،
 ساڌي چپ سڇن!
 او شل جرڪي جندڙي!

ڏهڪايو آ ڏيهه ڪي
 ڏاڍو هيل ڏڇن،
 او شل جرڪي جندڙي!

ڍو ٿي کاڌو ڍونڍ ڪي
 ٻيهه ٻانڀ ٻڇن،
 او شل چرڪي جندڙي!

هيڏا هاڃا ٿا ٿين،
 ڏسجي ڪير ٻڇن!
 او شل جرڪي جندڙي!

اورانگهٺُ اوڙاهه ڪسي
 ناهي ڪر ڪڇن،
 او شل جرڪي جندڙي!

شل ڪي سونهان سير جا
 واهڙ وڇ آچن،
 او شل جرڪي جندڙي!

O

رَتو رَنسو رات،
رانجهن جهنگ سيال تي.

هیر ڏئي ٿي ڏيهه کي.

وهم جون وڏيون وات -

جوڳين جيءَ جلاڻيو

کيڙي سور نه مات -

ويڙي وارث شاه جا

پندرا ڪر پريسات!

رَتو رَنسو رات،
رانجهن جهنگ سيال تي.

جَبَل جَاڑ وڌاءِ

مون سان ماڙ نه ڪجَ ميان !

سَڄُ ! تڪا ڪر ٿورو تڙچا تيرِ وِساءِ

مون سان ماڙ نه ڪجَ ميان !

واءِ ! وِسيهر جان وري چپُ اڃا جرڪاءِ

مون سان ماڙ نه ڪجَ ميان !

پَتَرَ ! منهنجا پيرڙا گهاءِ اڃا پسي گهاءِ

مون سان ماڙ نه ڪجَ ميان !

پاڻ ته پنهنجو پرڪيان هلندي هون تن لاءِ

مون سان ماڙ نه ڪجَ ميان !

جَر - ڏيئا جهمڪن،

سندو تنهنجي سير تي

ڪاريون راتيون ڪامڻيون

تارن سان ٽمڪن

سندو تنهنجي سير تي

اُتر، پيرن جهانجھرا،

چوليون ٿيون ڇمڪن

سندو تنهنجي سير تي

ڇا ڇا منهنجيءَ ذات سان

چاندوڻا ڇمڪن !

سندو تنهنجي سير تي

تو کي ڪهڙي ڪل .

جيءَ نه اچي جهل .

مون کان سنڌ نه وسري

ڪارونجهر جون ڪاٺيون

ڳاڳين ڳاڙها ڳل .

مون کان سنڌ نه وسري

اکڙيون آت اکڙيون

ڪارون منجهه ڪجل .

مون کان سنڌ نه وسري

ڇپ ڪڇيون ڪڇنار جون

مڪڙيون ساڪ - پئل .

مون کان سنڌ نه وسري

ڪيئي ڪينجهر ڪنڌئين

نوريون ، نيل ڪنول .

مون کان سنڌ نه وسري

اَڏَرَن ٿا جنهن جوءُ تي
 پارِيهرِ جانِ پَلِ،
 مون کان سنڌُ نه وسري
 ڪونجون ڪُڙڪن روهمِ
 تارن هيٺان قَلِ،
 مون کان سنڌُ نه وسري
 باکُون ساکُون سونهن جون
 راتيون روپِ رَقَلِ،
 مون کان سنڌُ نه وسري
 اَٿرِ اوتون واءِ ۾
 وچينءَ ويلِي آڻِ،
 مون کان سنڌُ نه وسري
 تون ڇا ڄاڻين اوپرا
 توکي ڪهڙي ڪَلِ!
 مون کان سنڌُ نه وسري

نيٺ ته ڦرندا ڏينھڙا

چانگي سارا چل

مون کان سنڌ نه وسري

مون کان سنڌ نه وسري ...

پيڇ پڻي پوتار

ڪرا ڏنا ڪيپ م

ڪرا رت چڪندڙا

اڃري آن ميار

ڪرا ڏنا ڪيپ م

ڪرا پگهر واسٿان

پورهيت آت پڪار

ڪرا ڏنا ڪيپ م

ڪرا ٻارن ڪڏڪيون

پوڙهن پالڻهار

ڪرا ڏنا ڪيپ م

ڪرا سُرسي سيند جا

ونين م ويچار

ڪرا ڏنا ڪيپ م

ڪرا جوڀن ڏينھڙا
گيرن جي گيتڪار۔

ڪرا ڏنا ڪيپ ۾

ڪرا پيرن هٿڙا
آذر لـ آزار۔

ڪرا ڏنا ڪيپ ۾

گنديون گوندرسان پريون
ڪرا وچ بزار۔

ڪرا ڏنا ڪيپ ۾

گهر گهر پينگ، ڀلاوڻا
ويهي ڪن واپار۔

ڪرا ڏنا ڪيپ ۾

مرڪي مڇ مڇي ڪمي
ڪارائي، ڪمدار۔

ڪرا ڏنا ڪيپ ۾

○

ساجهر توڙي سنجھ.

سُڀنا ساڳيا ساه ۾

ڪيڏي ڪارونپار ۾

هٿ آئين ٿي وڻجھ.

سُڀنا ساڳيا ساه ۾

گونج اڳي جان گيت جي

ڏات اڳي جان ڏنجه.

سُڀنا ساڳيا ساه ۾

جيون - جڳنو چمڪيا

اڄ ڪي اکين منجھ.

سُڀنا ساڳيا ساه ۾

O

جيءُ جهپايو آپ

ماڪَ پوي ٿي مانگهه جي

رهڙن ٿا جڻ چند جو

چهرو اوچا ڏي،

ماڪَ پوي ٿي مانگهه جي

ترتيءَ ۾ دهڪن پيا

ڪيئي ڳاڙها ڳپ،

ساڪَ پوي ٿي مانگهه جي

نيٺ ته بادل ڀرسيا پورَ جهليا پوهن،
وڏا مينهن ملير تي

ڪيڏو ڪاريءَ اُس ۾ لهساڍو لوهن!
وڏا مينهن ملير تي

ڪيڏا ورت چڪائيا کانين کان ڪوهن!
وڏا مينهن ملير تي

شال سدائين سرتيون ساوڪ ۾ سونهن!
وڏا مينهن ملير تي

○

چَن چَن ڪَن ٿا چَن
پايل پاييل پَن،
اُڏو مينهن اڳونڌرو

ڀلر جي ڀالوت مان
دوتسا مارن مَن،
اُڏو مينهن اڳونڌرو

مُچَن مُرڪ ملير جي
ڪِچَن ڳاڙها ڳَن
اُڏو مينهن اڳونڌرو

لِچَن لويون لاک سان
چَمچَن اڇا اَن،
اُڏو مينهن اڳونڌرو

گهڙا چاڻي چيلهه تي
تائيا تن جا تَن،
اُڏو مينهن اڳونڌرو

ڪيڙو مَن ڪي پانٿيا
 ساجهر سانجهي ۽ وَنَ!
 اُڏو سينهن اڳوندرو

○

وچون وجهي ور

ڪٽسڻ منجهه ڪڪر،

ٻوڏ نه وسي بٽ تي

گولاڙن ۾ گل-ٿڙا

ايندا، ڪنهن کي ڪرا

ٻوڏ نه وسي بٽ تي

واجهه وجهي ٿي آپ ڏي

ور ور تستي ٿر،

ٻوڏ نه وسي بٽ تي

سُن سنيها ڪيترا

پار نه اڏرن پر،

ٻوڏ نه وسي بٽ تي

سڄڻ! سانوڻ ساء اڇ

پس هي پٽ پڌر!

ٻوڏ نه وسي بٽ تي

○

اڪيون اڪين سانُ

ڳالهائن ٿيون ڪجهه ۾.

ساجن سونهن ورونهن جو ناهي ڳڻن ڳاڻُ.

ساجنُ روپَ سَروپَ ۾ پلاينَ جو پاڻُ.

چڪي ويو چوهه سان مننَ کي مهراڻُ.

ڀرندڙ پڪون سِير ۾ چوليون اُپُ اُساڻُ.

پاڻي ڳلَ ڳراڏ-ڙيون پاڻَ سڃاتو ڀاڻُ.

۵

○

آر اُکاري کير!

نه کڻهن ناول ترهو.

گهور گهٽائون گهٽ ٿي ڇو به نه پٽ ٿي پير.

ڪيڏو ڪارونڊ پيار آ ڪيڏو واڳن وڃي.

گهوريا جيئڻ ڏينهن ٽڙا ساجن سنگ متير.

○

رتا مولهه مڻن،

پانڌي مٽ پڻن۔

ڏسندي لهنڊم ڏکڙا!

ن

رڳو جيءَ جلاڻيو

ور ور جوڻ۔ جڻن۔

ڏاڳا ڏور، ڏهاڳڻيون

ساڳيو مرمُ نڻن۔

سرتيون سج آيار سان

اچڻو نيٺ آڻن۔

ڏسندي لهنڊم ڏکڙا!

ٻڌيءَ ٿٽ نه اچ، لالڻ لاءِ نه ڏينھڙا!

ڪاريون راتيون ڪسوٽيون، پل پل ڪوڙو ڪچ،
لالڻ لاءِ نه ڏينھڙا!

جهانجھر آچي مون چوَن، نيچ نگر ۾ نچ،
لالڻ لاءِ نه ڏينھڙا!

جيئڻُ جهيٽي باهڙي، مَچُ نه ساڳو مَچ،
لالڻ لاءِ نه ڏينھڙا!

ڪوڙ ڀسارو جندڙي، ساجن تون ئي سچ،
لالڻ لاءِ نه ڏينھڙا!

ڪام نه ڪرهي مار،
موتسي منجهه مهار
جنهن کي پنهنوءَ پوڻيا.

ڳولي پيءُ پنيور جي
جنهن جي نيڻ نهار.

ڪام نه ڪرهي مار...

ٽليون ٽوڙن سان ميان
جن ۾ پسند - پڪار.

ڪام نه ڪرهي مار...

گونج پڙين ٿو گيت جي
جنن ڪا ڪونج اڏارا!

ڪام نه ڪرهي مار...

○

جه-يئي اڱارين

کيسين سيڪيان هٿڙا!

چو هئن پياليءَ پٽ جا ڏيئا ٿو ڀارين!

۽ ڀو اوت آلاو جي مٽيءَ تي هارين؟

منهنجيءَ آڇ آسات کي جرڪي جيئارين!

واري جيئڻ جا جهلا مون کي ٿو ماريڻ!

او شل سرچي سڪ سان پرچي پيئارين!

O

سانجهيءَ سڄ ٻڌو.

رڻ ۾ پئي راتڙي.

ڪڻڪي اڃ نه ڪونجڙين

هنيو روھ ٿڌو.

رڻ ۾ پئي راتڙي.

تاري ٽمڪو ٺاه ڪو

سارو آپ ٻڌو.

رڻ ۾ پئي راتڙي.

ها، پر مون ساڻاريو

مستان لڪ لڌو!

رڻ ۾ پئي راتڙي.

تن کي چئو ايترو

'ڪرھا گھٽ ڪڏو!'

رڻ ۾ پئي راتڙي.

ڪٿي رات پئڻي،
رڳو روھ رڻي۔

نہ ڪو پڳ نہ پھيئڙو .

ڪنوڻ ڪجي آپ ۾
ڪاريءَ ڪپ وڻي۔

نہ ڪو پڳ نہ پھيئڙو .

جھڙ ۾ جھيڻيءَ باھ جڻ
ڪوڪر ڪونج ڪئي،

نہ ڪو پڳ نہ پھيئڙو .

چپ سلائيہ اوچتو
مون کي چنگ ڏئي،

نہ ڪو پڳ نہ پھيئڙو .

○

واڪا ڪري واءِ!

ڪيڏو ٿئي ٿاءِ!

ڪيڏا ڪوسا ڪڪرا!

اهڙيءَ سڄِ اپار ۾ ڪهڙو ساٿ سماءِ!

پنهنجن پيرن جو پيو چرڪائي پڙلاءِ.

ماڳ نه پيڙو ڀاڳ ڪي لُن لُن ڀو به لڳاءِ.

آءُ آساهو، ڏير ڏي مون کي ڌرتي ماءُ!

هيءَ تنهنجي ڀاري

ڪنڍي ڪاپاري!

مون کان مَور نه وسرين.

مور نه وئين مَن مان اچي هيڪاري،

مون کان مَور نه وسرين.

جڙي مون سان، جندڙي تو جئن جيئاري،

مون کان مَور نه وسرين.

تو بن سان جئن لُڪَ ۾ ٽانگر جي ٺاري،

مون کان مَور نه وسرين.

تو بن مان جئن سمنڊ جي ويرِ بنان واري،

مون کان مَور نه وسرين.

آءُ آجهاڻل ڏيئڙو ۽ تون ڏياري،

مون کان مَور نه وسرين.

او شل هوت اچن

اڪيون جن جي آسري!

هو جي ڳاڙهيون لونگيون ڪلهن مٿي ڪن،
اڪيون جن جي آسري!

جن لئه منهنجا ڀول جئن گريون ساڻ گلن،
اڪيون جن جي آسري!

جن وٽ منهنجون ڳالهڙيون جئن ڦل ڦاڪ ڦلن،
اڪيون جن جي آسري!

جن سان منهنجو نينهن جئن سائوڻ مينهن وسن،
اڪيون جن جي آسري!

ڊاهي سارا ڊوهه شل مون وٽ ڊاهو ڪن،
اڪيون جن جي آسري!

تنهنجيءَ جوڙ جهاڪ

موهن، مون من موهيو.
 مون پر ور ور وسوسا، پيارَ نه ڪاڻي پڪَ.
 موهن، مون من موهيو.
 مون من ڪاهه ويڙهيو، ٻاهر جهولا جهڪَ.
 موهن، مون من موهيو.
 پٽ پٽيهه ٿي ويا مون لئه ترچا لڪَ.
 موهن، مون من موهيو.
 ڏک، به ڏاڙهونءَ گلڙا، ڏک به ڪهڙا ڏک!
 موهن، مون من موهيو.
 مون پر سڀ کان اڳ، تنهنجي مينهن مهڪَ.
 موهن، مون من موهيو.
 او شل، اچين اوچتو، واريءَ ڦلن آڪ!
 موهن، مون من موهيو.
 صدين سان سرچي وڃي منهنجو پل پلڪَ.
 موهن، مون من موهيو.

اڏر، اڏي او کانگ

نرڄا، چالڻ ٿو لنوين؟

تون ڇا ڄاڻين بانورا، اڄڪلهه سڄڻ سانگ!

نرڄا، چالڻ ٿو لنوين؟

سُرو سُو اڪڙئين، مگر سکا سانگ،

نرڄا، چالڻ ٿو لنوين!

رڻ ۾ روجهه ڇپي ويا، ڏيئي چوهه چلانگ،

نرڄا، چالڻ ٿو لنوين!

آءُ به پوان آهلي، سڻي سانجهي، بانگ،

نرڄا، چالڻ ٿو لنوين!

پُنء پاري ، گهرُ دُور .

ڪر ها ارها پند ۾

سون کي سنهنجي جيئري ملڻو ٺاهين سور-

پوءِ به ڦلن چانو آ پرين تنهنجو پور-

لُنءِ ۾ سون نه لکائيو ٿئي ڏينهن تنور-

شال نه لڳي لڻو ٿئي، لڳ، ته ٿيا چور-

پُنء پاري گهرُ دُور !

ڪل ڪٽوريءَ جيئن

سُرهيوڻ ساجن ڳالهڙيون.

ڪنول ڪارونپار ۾ اڪيون اڪين سيئن،

سُرهيوڻ ساجن ڳالهڙيون.

وڳا سُر سُرير ۾ اڳ نه ڪڏهن ايئن،

سُرهيوڻ ساجن ڳالهڙيون.

جئن ڪي ڪرڪن ڪونجڙيون تڻ تنوارون تيئن،

سُرهيوڻ ساجن ڳالهڙيون.

جنهن مون جيءَ سواسيو تنهن ٻن ڪندس ڪيئن!

سُرهيوڻ ساجن ڳالهڙيون.

O

کَکَرُ جھڑُ کارو

لیڑا ماندا لُک پر۔

اکین کان اوجھل ڈیو پنھون پنارو۔

کَھندی اچ مون سوچیو کَھڑو کاهیارو!

لَکَن لڑکان کیترو، اوڑھی اندارو!

نہ مون لات للات پر، نہ تین کو تارو،

نہو فیلڊس طرفان فیبروري ۾ شايع ٿيندڙ ڪتاب
ڏاهي جهرڪي ۽ ٻيون آکاڻيون
مصنف: الطاف شمع

نہو فیلڊس طرفان مارچ ۾ شايع ٿيندڙ ڪتاب

ڪربلا ۽ جلاوطن
کان پوءِ
سنڌ جي مشهور ليکڪا
ذوالهدي شاهه
جو نئون ڪتاب
رڻ ۽ رڇ جو اتهاس
شايع ٿي رهيو آهي.

سراج جو نئون ناول
مرڻ! مون سين آءِ!

نيو فيلڊس جو شايع ٿيل پلائيٽم جوڀلي ڪتاب ”موتي جي مھراڻ جا“

مرتب: فيروز احمد

هن ڪتاب ۾ ۴۸ مشهور هند ۽ سنڌ جي ليکڪن جون هڪ هڪ صفحي جيڏيون خوبصورت تصويرون، تعارف ۽ لکڻيون شامل آهن. جهڙوڪ: شيخ اياز، ع.ق.شيخ، جمال ابڙو، محمد ابراهيم جوڀو، شيخ حفيظ، سراج، محمد عثمان ڏيپلائي، سوڀوگيانچنداڻي، علي احمد بروهي، غلام علي الانا، غلام رباني، رسول بخش پليجو، اياز قادري، رشيد ڀٽي، تنوير عباسي، ماهتاب محبوب، بشير سوريائي، امر لعل هنگوراڻي، نجر عباسي، موهن ڪاپنا، سندري اتمچنداڻي، پوپتي هيرا ننداڻي، ٽميره زرین، ممتاز سرزا، نسيم کرل، اسر جليل، آغا سليم، غلام نبي مغل، علي بابا، قمر شهباز، خير النساء جعفري، عبدالقادر جوڻيجو، حميد سنڌي، مدد علي سنڌي، ظفر حسن، حلیم بروهي، الطاف شيخ، ايشور چندر، نذیر قاضي، زرین بلوچ، مراد علي سرزا، فضل احمد بچائي، مولانا گرامی، شمشیرالحیدری، اسد داد حسینی، ولي رام ولپ، قاضي خادم، ارجن شاد، فتاح هاليپوٽو، پروفیسر رام پنجواڻي وغيره.

اچي ڪاغذ تي ڇپيل - صفحا 412 - آفسيٽ تي ڇپيل پنجن رنگن ۾ خوبصورت ٽائيٽل - قيمت سادي ڪاپي -/55 اوچي -/75 رپيا

شيخ اياز جو نازو شايع ٿيل ڪتاب

”راج گهاٽ تي چنڊ“

انقلابي شاعري تي مشتمل ڪتاب. ابراهيم جوڀي جو لکيل مهاگد خوبصورت ٽائيٽل کان علاوه ڇهن رنگين اسڪيچز سان سينگارييل - اچي ڪاغذ تي ڇپيل - صفحا ۲۶۰ - قيمت: ڪچي جلد سان -/۴۰ رپيا، پڪي جلد سان -/۶۰ رپيا.

نيو فيلڊس جا جلد ايندڙ ڪتاب

- ٠١ ڏاهي جهرڪي ۽ ٻيون آکاڻيون الطاف شيخ
- ٠٢ رڻ ۽ رڄ جو اتهاس نورالهدى شاه
- ٠٣ بڙ جي چانو اڳي کان گهائي (شاعري) شيخ اياز
- ٠٤ مرڻ! مون سين آءُ! (ناول) سراج
- ٠٥ رات وچ ۾ (ناول) برت هاليدي
- ٠٦ شاه لطيف جي شاعري (جلد i, ii ۽ iii) تنوير عباسي
- ٠٧ جت جر وهي ٿو جال (سفر نامو) الطاف شيخ
- ٠٨ وڇون وسڻ آيون (شاعري) شيخ اياز
- ٠٩ انقلابي ماءُ (ناول) مترجم: آزاد قاضي
- ١٠ ماءُ ڀائي (ناول) مترجم: نجم عباسي
- ١١ پاپ ۽ پيڙا (ناول) رشيد پٿي
- ١٢ اک سور (ناول) رابندر نات ٽئگور
- ١٣ سورن سانڍياس (ناول) وڪٽر هيوگو

نيو فيلڊس جو شايع ٿيل ڪتاب ١٠١ نمبر

سنڌيءَ جي جهوني ترقي پسند ليکڪ نجم عباسيءَ جڏهن محسوس ڪيو ته سنڌيءَ ۾ ناولن جي کوٽ آهي ته هن ناول لکڻ شروع ڪيا، ۽ هڪهڻي پٺيان ٻه ناول لکي شايع ڪرايائين. هاڻي هن جو نئون ناول اچي رهيو آهي:

”تلاش“

هڪ عورت جو حويلي ۽ جي قيد مان نڪرڻ جي تلاش،
 پنهنجي انقلابي مقصد ماڻڻ جي تلاش،
 چادر ۽ چوڌواريءَ جي دوست مان ٻاهر اچڻ جي تلاش،
 تعليم حاصل ڪرڻ جي تلاش،
 پنهنجي ٻارن کي پنهنجين محرومين کان بچائڻ جي تلاش،
 پنهنجي ڌيءَ کي عورت جي بلندين تي پهچائڻ جي تلاش.
 هي هڪ باغي عورت جو قصو آهي!

هيءَ جاگيرداري رهن خلاف جاگوز جي ڪٿا آهي!
 اچي ڪاغذ تي ڇپيل - صفحا 285 - خوبصورت
 آفسيٽ نسي ڇپيل ٽائٽل - قيمت - /30 روپيا.

نڀو فيلڊس طرفان مارچ ۾ شايع ٿيندڙ ڪتاب

هروڻ! مون سين آء!

سراج جي نئين ناول مان ڪنيل ٽڪرو:
سنڌ ته سدائين رحمت ۽ پيار جي ڌرتي رهي، جنهن انسانن کي نه ڇا، سمورن جاندارن کي امان ڏني هئي، پناهه ڏني هئي. سنڌين ۾ ته ايتريون برائيون ۽ بدعتون به ڪونه هيون؛ پنهنجي ۾ پورا، گهر کان زمين يا ڌنڌي ڌاڙي ۽ ٽائين يا مسجد ٽائين. دين ڌرم ڇا ارڪان جهڙا سنڌين ٿي مڃيا ۽ واپرايا اوترا شايد ملاڪن کي به ياد نه هوندا. گگدامن تي ڪهل ته ڪو سنڌين کان سڪي. آئي جو آدرپاءُ ڪندي ڪندي هنن سنڌ سندن حوالي ڪري ڇڏي. رسول (صلعم) جي پيروي ڪندي جيسين ڪنهن مسافر يا غريب يتيم پاڙيواري کي گهر نه کارائيندا، تيسين پاڻ گهر نه کائيندا، ۽ سنڌ، ڇڻ ته نئين ۽ اوتارن جي سرزمين، جنهن تي الله سائين پاڻ مهربان هو؛ ڇا سندس ماڻهو، ڇا سندس پکي پکن، ڇا سندس گل ۽ ٻوٽا، ڇا سندس سنڌو ۽ سمنڊ، ڇڻ ته الله سائين جنت ٺاهيندي ٺاهيندي، سنڌ خلقي ويٺو! پوءِ به هن جي ماڻهن سان ايڏو ظلم، ايترو بغداد چالاءُ؟ الله سائين مٿن ڇو ڏمريو هو؟

پڙهندڙن لاءِ خوشخبري

نڀو فيلڊس پبليڪيشنس جا هڪ ئي وقت گهٽ ۾ گهٽ ۱۵ عدد ڪتاب گهرائڻ تي % ۳۰ رعيت ڏني ويندي.

نڀو فيلڊس ڪتاب گهر

لمبرٽي مارڪيٽ، ڀرسان سول اسپتال حيدرآباد
حيدرآباد ۾ سنڌي ڪتابن جو واحد دڪان جنهن کان روبرو يا گهر وٺي خط لکي V.P ذريعي هر سنڌي ڪتاب گهرائي سگهو ٿا. جواب لاءِ جوابي لفافو موڪلڻ ضروري آهي.

نيو فيلڊس پبلڪيشنس جا شايع ٿيل ڪتاب

۰۱. بين الاقوامي قانون ۽ تنظيم فيروز احمد ۲۰/-
۰۲. جيل ۾ ۲۲ مهينا (پاڳو ۱) طارق اشرف (ختم ٿيل)
۰۳. اڌ ملاقات (خط) طارق اشرف ۱۲/-
۰۴. جيل گهاري جن سان طارق اشرف (ختم ٿيل)
۰۵. جيل ۾ ۲۲ مهينا (پاڳو ۲) طارق اشرف ۱۲/-
۰۶. زندگيءَ جو تنها مسافر (ڪهاڻيون) طارق اشرف (ختم ٿيل)
۰۷. ۴- مارچ ۽ سنڌي جوڌا — (ختم ٿيل)
۰۸. بهترين ڪهاڻيڪارن جو بهترين ڪهاڻيون — (ختم ٿيل)
۰۹. اونداهي ڌرتي روشن هٿ (ناول) آغا سليم (ختم ٿيل)
۰۱۰. رات منهنجي روح ۾ غلام نبي مغل (ختم ٿيل)
۰۱۱. ۳۰ سالن جون چونڊ ڪهاڻيون (پاڳو ۱) — (ختم ٿيل)
۰۱۲. ٿڌا چپ (ڪهاڻيون) ايشور چندر (ختم ٿيل)
۰۱۳. وايون وٽجارجن جون (سفرنامو) الطاف شيخ ۱۲/-
۰۱۴. ۳۰ سالن جون چونڊ ڪهاڻيون (پاڳو ۲) — (ختم ٿيل)
۰۱۵. بندر بازاريون (سفرنامو) الطاف شيخ ۱۲/-
۰۱۶. شڪليون (خاڪا) عبدالقادر جوڻيجو (ختم ٿيل)
۰۱۷. يادگار ڪهاڻيون مختلف ڪهاڻيڪار (ختم ٿيل)
۰۱۸. ٽين دنيا جون ڪهاڻيون ولي رام وليپ (ختم ٿيل)
۰۱۹. عظيم ڪهاڻيڪارن جون عظيم ڪهاڻيون — (ختم ٿيل)
۰۲۰. دل اندر درياو (ڪهاڻيون) مدد علي سنڌي (ختم ٿيل)
۰۲۱. دل جو بندر (ناول) ائورل آئيويس/نصير اعجاز (ختم ٿيل)
۰۲۲. رهيل قرض (ڪهاڻيون) ظفر حسن ۱۲/-
۰۲۳. درد جي خوشبو (ناول) قاضي خادم ۲۰/-
۰۲۴. ڪنهن سان سور سليان مرتب: فيروز احمد (ختم ٿيل)
۰۲۵. فڪر جي آزادي آسٽيفن زويگ/ابراهيم جويو (ختم ٿيل)
۰۲۶. منهنجو ساگر، منهنجو ساحل (سفرنامو) الطاف شيخ ۱۶/-
۰۲۷. غلامن جو پيڙو (ناول) ايرڪ ڪارڊر/دوست محمد ڀٽي (ختم ٿيل)
۰۲۸. سي ٽي جوين ڏينهن (سفرنامو) الطاف شيخ ۱۵/-

- ۰۲۹ عاشي (ناول) هيٺري رائڊر هٽگرڊ/فضل احمد بچائي (ختم ٿيل)
- ۰۳۰ سي پيٽريون رڪين هاجه سين (سفرنامو) الطاف شيخ -/۲۰
- ۰۳۱ سڌارت (ناول) هرمن هيس/فضل احمد بچائي (ختم ٿيل)
- ۰۳۲ جپان رس (ڪهاڻيون) الطاف شيخ (ختم ٿيل)
- ۰۳۳ روح جي ڳولا (ناول) مترجم: فضل احمد بچائي (ختم ٿيل)
- ۰۳۴ درد جا ڏينهن، درد جون راتيون طارق اشرف (ختم ٿيل)
- ۰۳۵ سانهاو سمونڊ جو (سفرنامو) الطاف شيخ (ختم ٿيل)
- ۰۳۶ سورج هوندي مرجهايل (ڪهاڻيون) نجم عباسي (ختم ٿيل)
- ۰۳۷ آسم (ناول) هيٺري رائڊر هٽگرڊ/فضل احمد بچائي -/۲۰
- ۰۳۸ قلندر (ڪهاڻيون) قرت العين حيدر/مدد علي سنڌي -/۱۲
- ۰۳۹ الطاف شيخ جي نوٽ بڪ سان الطاف شيخ -/۱۲
- ۰۴۰ سزا جا سک آسڪر وائلد/فضل احمد بچائي -/۱۲
- ۰۴۱ بهترين سفرناما الطاف شيخ (ختم ٿيل)
- ۰۴۲ للڪار (ڪهاڻيون) نجم عباسي (ختم ٿيل)
- ۰۴۳ ڏڪل سريٽ (ڪهاڻيون) البرتو مورايوا/ولهرام وليپ -/۱۵
- ۰۴۴ لنڊن ٽائين لفٽ (ڪهاڻيون) الطاف شيخ -/۱۲
- ۰۴۵ تصوير جون خون آسڪر وائلد/فضل احمد بچائي -/۲۵
- (هڪچر آف ڊورين گري) (ناول)
- ۰۴۶ حلیم شو حلیم بروهي -/۱۵
- ۰۴۷ ٻارن جون آکاڻيون الطاف شيخ (ختم ٿيل)
- ۰۴۸ سپون خليل جبران/فضل احمد بچائي (ختم ٿيل)
- ۰۴۹ سفر ڊورپ جي ڊائري (سفرنامو) قاضي عبدالعجيد عابد -/۳۵
- ۰۵۰ آزادي خاطر (ڪهاڻيون) مرتب: فيروز احمد (ختم ٿيل)
- ۰۵۱ چانديءَ جون تارون (ڪهاڻيون) ماهتاب محبوب -/۱۶
- ۰۵۲ مس سدا بهار چنيلي (ناول) الطاف شيخ -/۲۰
- ۰۵۳ پيار ڪهاڻي (ناول) نجم عباسي -/۳۰
- ۰۵۴ نيڪرو عشق ۽ بغاوت ڪرسٽوفر نڪول/نصير اعجاز (ختم ٿيل)
- ۰۵۵ شرم ٻوٽي (ناول) گوڀند مالهي -/۱۲

۵۶. اگهي ايئن هيلاس (جلد ۱) فضل احمد بچائي ۲۰/-
۵۷. پره کان پهرين (ڪهاڻيون) ماهتاب محبوب ۱۶/-
۵۸. بلنديون (ناول) نجم عباسي ۱۶/-
۵۹. رڃ ۽ پاڇا (ناول) موهن ڪلپنا ۱۶/-
۶۰. مون توکي پيار ڪيو (ڪهاڻيون) پوپتي هيراندائي ۱۲/-
۶۱. آيل ڙي اولاڻا (ڪهاڻيون) علي بابا ۲۰/-
۶۲. شاهه لطيف جي شاعري تنوير عباسي (ختم ٿيل) ۲۵/-
۶۳. آڻڻي گهوٽ ته نشا ٿيو ٿي (سفرنامو) لوڪرام ڏوڏيجا ۲۵/-
۶۴. موهن جو دڙو (ناول) علي بابا ۱۶/-
۶۵. ادو عبدالرحمان (ڪهاڻيون) امر لعل هنگورائي ۱۲/-
۶۶. ڌرتي روشن آهي (ڪهاڻيون) آغا سليم ۲۵/-
۶۷. دارون هن ديواني جو (ڪهاڻيون) نجم عباسي ۲۰/-
۶۸. پيغامبر خليل جبران/ستار (ختم ٿيل) ۲۵/-
۶۹. هم اوست (ناول) آغا سليم ۲۰/-
۷۰. اداس واديون (ڪهاڻيون) حميد منڌي ۱۲/-
۷۱. آئيني جي اڳيان ۱۷ ماهتڪار ۱۲/-
۷۲. چنڊ چنبيلي ۽ ول (شاعري) شيخ اياز ۳۰/-
۷۳. لهر لهر زندگي (ڪهاڻيون) ماهتاب محبوب ۲۰/-
۷۴. انون ماڻهو (ڪهاڻيون) سراج (ختم ٿيل) ۲۲/-
۷۵. به ننڍا ناول (به ناول) آغا سليم ۲۲/-
۷۶. اگهي ايئن هيلاس (جلد ۲) فضل احمد بچائي ۲۵/-
۷۷. رڻ تي رم جهم (شاعري) شيخ اياز ۲۲/-
۷۸. واٽ ويندي علي احمد بروهي ۳۰/-
۷۹. مڪلي ۽ کان ملاڪا ٽائين (سفرنامو) الطاف شيخ ۲۵/-
۸۰. ڪهاڻي جو قافلو نجم عباسي ۱۵/-
۸۱. ساهيوال جبل جي ڊايري شيخ اياز ۳۵/-
۸۲. سنگاپور ويندي ويندي (سفرنامو) الطاف شيخ ۲۵/-
۸۳. چنڊ جا تمنائي (ڪهاڻيون) آغا سليم ۱۶/-

۰۸۴. ڀڳت سنگھ، کي قاسمي شيخ اياز -/۱۵
۰۸۵. ست يوگوسلاويائي آکاڻيون جڳت آڏواڻي -/۱۰
۰۸۶. ست ڪشميري آکاڻيون اختر محي الدين/ايشور چندر -/۱۲
۰۸۷. پن چن ۽ چند (شاعري) آغا سليم -/۱۰
۰۸۸. ڪوالالمپور ڪجهه ڪوه (سفرنامو) الطاف شيخ (ختم ٿيل) -/۱۵
۰۸۹. ڪپر ٿو ڪن ڪري (شاعري) شيخ اياز -/۴۵
۰۹۰. سڏن مٽي سڏڙا علي احمد بروهي -/۲۵
۰۹۱. گانڌي لوڻي فشر/نجم عباسي (ختم ٿيل) -/۱۵
۰۹۲. ڀڳل ڪنڀڙاڻيون خليل جبران/عبدالله الفانز -/۱۵
۰۹۳. ماسٽر هريام جو بئنگاڪ وڃڻ.... الطاف شيخ (ختم ٿيل) -/۲۵
۰۹۴. ڪي جو پيڇل ٻوليو (شاعري) شيخ اياز -/۲۵
۰۹۵. سرهي سرهي سار (سفرنامو) ماهتاب محبوب -/۳۵
۰۹۶. خط، انٽرويو ۽ تقريرون شيخ اياز -/۵۰
۰۹۷. دنڪي ۽ منجهه درياھ الطاف شيخ (ختم ٿيل) -/۳۰
۰۹۸. ڏيئا ٽيل ڦليل جا علي احمد بروهي -/۳۰
۰۹۹. راج-گهاٽ ني چند (شاعري) شيخ اياز -/۴۰
۰۱۰۰. موتي جي مھراڻ جا مرتب: فيروز احمد -/۵۵
101. تلاش (ناول) نجم عباسي -/30

گھراڻن لاءِ لکيو: نيم-و فيلڊس پبليڪيشنس
ٽنڊو ولي محمد، حيدرآباد سنڌ.

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻَ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڀرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پَن) ڪا به تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَنَ جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جھڙيءَ طرح وٽن جا پَن ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پَن به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَن کا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پَن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پَن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته پلي ڪمائي، رڳو پَن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پَن کي کليل اڪرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وَس پٽاندڙ وڌ کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.

شيخ ايارَ علمَ، ڄاڻَ، سمجھَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سٽَ، پُڪارَ سان
تَشبيھ ڏيندي انهن سڀني کي بَمَ، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو
آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

... ..

ڄڻ ڄڻ جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چڻ ٿا؛
ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجه پهاڙ چڻ ٿا؛

... ..

ڪالھ ھيا جي سُرخ ڳلن جيئن، اڄڪلھ نيلا پيلا آهن؛
گيتَ بہ ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيتَ آهي، هي بَمَ- گولو،

جيڪي بہ کڻين، جيڪي بہ کڻين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرقُ نہ آ، هي بيتَ بہ بَمَ جو ساٿي آ،
جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏَ ۽ چمَ جو ساٿي آ۔

ان حسابَ سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ تہ ”هاڻي ويڙھ ۽
عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني
آهي.

پڻ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين
محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج
۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي
پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پڻ نصابي ڪتابن
سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پڻ سڀني کي چو، چالاءِ ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پڻ پڻ جو پڙلاءُ.“
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)